Број 235. У Новом Саду у четвртак 23. октобра 1908. Година XLIII.

„Застава“ излази сваки дан двапут, а недељом једанпут и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску над сваким јутарњим и вечерњим листом заједно шаље на један месец 2 кр. 70 нов., а на три месеца 8 круна.

Појединим јутарњим бројевима стаје 2 потуре.

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се по 12 нов. од сваке пресавијене ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Чанкића. Администрација „Заставе“ налази се у кући истог г. Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Појединим јутарњим бројевима стаје 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. (Јутарњи лист.) ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Шта је ново!

(Писмо уредништву „Заставе“.)

XIV.

Од два три дана имамо нову пословицу. Једна стара пословица добила је сестру.

Стара пословица гласи овако: „Кад двојица ураде једно и исто, то није једно и исто“ И доиста је тако. Кад јаки нешто уради, па добро прође, нека не покушава и слаби да то уради, јер може зло да прође

Нова пословица, сестра те пословице, гласи овако: „Кад неко двапут ради једно и исто, није једно и исто“. О томе смо се баш сад уверили

Вама је сигурно познат Мирцштетски уговор Тамо су удесиле Русија и Аустро-Угарска, да ништа не мењају на Балкану. Нека остане све по старом. Но пре кратког времена је наш министар Ерентал пробао да мало преврне и види дал може. Није ником ништа казао, него је лепо удесио с Турском уговор о железници преко новопазарског санџака. Русији је било криво; руске новине су випарале, и неке европске велике силе су се мало мрско погледале, али је после неколико дана било све мирно. Што кажу: Свако чудо за три дана.

То је видите била једна проба. Министар Ерентал је хтео да зна: Шта ће радити Русија и шта ће радити Европа, ако он довуче Балкан мало ближе Аустро Угарској, макар са железницом. Као што знате није се догодило ништа необично.

Наш министар Ерентал је познавао ону пословицу: „Кад двоје раде једно и исто, није једно и исто“. Али није познавао њену сестру. Знате ону њену сестру о којој сам вам већ говорио и која се зове: „Кад веко двапут ради једно и исто, није једно и исто“. И у томе је било сво зло. Само у томе и ни у чем другом.

Ерентал је мислио: Сад се може мало згњечити и берлински уговор. Та видао је како иду те ствари са мирцштетским уговором. И опет није говорио ником ништа, док одједаред отиде подобар комад са берлинског уговора. Онолики велики комад, као што су велике Босна и Херцеговина. Отприлике 41 хиљада квадратних километара. А признаћете 41 хиљада квадратних километера уговора, не може лако стати у џеп.

Наш Ерентал је мислио, да ће и опет проћи као први пут. Биће чуда за 3 дана, па напослетку за 6 дана, или у крајњем случају биће чуда за 9 дана. Кад оно, данас је увидео и барон Ерентал, да кад двапут чиниш једно и исто, није једно и исто. Европа се узмутила, дрма главом као да нема никаква друга посла а Русија напросто каже: не пристајем!

Ето ти га! Кажу да је барон Ерентал прекјуче казао: Да нас знам више, но што сам знао јуче. Кад медведа огребеш једаред промумла нешто, па ником ништа, а кад га огребеш по други пут, хоће кадгод да се покрене. А зашто је то добеса, да људи понекад лепо отрпе нешто, а други пут неће. Како ће ту сад човек да буде паметан!? И може ли онда човек знати кад је време анексији, а кад није. Јер знате Енглеска није казала да не пристаје, него је казала да није било време. А Француска је казала да ће гледати да анексија прође на миру. А што врага да говори о миру. То је као кад лечник каже: Учинићу све могуће да анексија, управ болесник не умре.

А та Босна и Херцеговина је једна чудна ствар. То је нешто што у нашој монархији — нико не треба. Пре десетак дана рекао је наш угарски министар председник Векерле: Шта ће Аустрији Босна и Херцеговина? Не треба јој! Она има и онако сувише Словена у држави, не зна ни шта ће с њима. — А у Аустрији кажу: — А шта ће Угарској Босна и Херцеговина? Око ње би се увек гложила с Хрватском и Славонијом.

Дакле анектирали смо Босну и Херцеговину, а не знамо шта ћемо с њом. Нигди да им нађу место него кажу: После ћемо видети шта ћемо с њима. па бар да је сачекао гроф Ерентал, да смо прво видели шта ћемо с њима.

Човек обично ни са улице не диже нешто кад не зна шта ће с тим радити. А наш Ерентал је дигао нешто, што је утврђено са 7 конопаца, 7 великих сила. А није питао те силе, нити је питао народ у Аустроугарској монархији, још мање народ у Босни и Херцеговини.

И што је најлепше, с тим што је подигао, не знамо шта да радимо, осим да се позавадимо.

Српска депутација из Босне и Херцеговине.

Б.-Пешта 1908. год.

Говорио сам овде ови дана са два члана српске депутације из Босне и Херцеговине. Распитују где ће наћи српске новине и шта пишу о њима те новине У Босни кажу хоће да их поједу, што су се и они умешали у анексију.

Они су каже дошли, јер од кад је проглашена Босна и Херцеговина, Хрвати се надуше као да је њихово царство. И кренули су се, да се види овде како има у Босни и Херцеговини и Срба. Чиновници су им говорили да је то најбоља политика и да ће с тим највише добити.

Води их кажу др. Лаза Димитријевић вођа самосталне странке. Док је путовао био је добре воље, после аудијенције зло. Јер чим је прошла аудијенција министар Буријан је сасвим друкчије, хладније и краће говорио с њима но пре аудијенције. и послао их је барону Еренталу, да с њим удесе о чему је било говора да могу удесити А кад су хтели тамо, барон Ерентал им је поручио, да иду у Беч и да говоре с једним чиновником, који води те ствари. Добили су савет: Само лепо са Хрватима, јер што се добије добиће сви Све се некако истичу Хрвати и они се боје, да нису требали стварати неку самосталну странку и цепати се. Кажу од Срба се нисмо требали делити, са Хрватима ће тешко ићи.

Ови с којима сам говорио изгледају добри и честити људи иду им суze на очи што их сумњиче. Кажу да не траже ништа за себе, ал им непрестано истичу под нос дра Лазу Димитријевића. Њему је много учинила влада Он је добио по три плате као ни један други. И зато им кажу не верују сад да раде за народ. Они истичу, да виде како су погрешили, нико их неће примити а они с Хрватима не могу, јер је од анексије ушао у Хрвате још несн сниј дух... А ако је сад дошло, кажу, да робујемо и Хрватима, онда боље да нас нема. Могао бих још много писати шта сам се с њима разговарао, али је доста и оволико.

Анексија Босне и Херцеговине и независна Бугарска.

Балкански савез.

У свима балканским државама опажа се јака струја, која иде затим, да се балканске државе зближе и ступе у савез. Та струја има својих присталица чак и у Бугарској. Оне осуђују данашњу политику садање бугарске владе и кнеза Фердинанда, што су се бацили у наручје Аустрији. У Турској, за балкански савез нарочито су одушевљени Младотурци. Они раде на томе, да се успостави споразум међу балканским државама и онда да се оснује балкански савез, у који би ступиле све државе. У тај савез ступила би и Турска.

Узбуна у Београду.

Прекјуче је у Београду владала велика узрујаност, можда највећа од како је проглашена анексија Босне и Херцеговине. Представници Русије, Енглеске, Француске и Италије пријатељски су саопћили српској влади да избегава све, што би Аустроугарска могла протумачити као изазивање. То се дознало у вароши и дало је повода веровању необавештена света, да Аустроугарска хоће изненадно да нападне на Београд. У исто време десило се, да је народ у Смедереву на тамошњој аустроугарској агенцији скинуо аустријску заставу. Аустроугарски посланик у Београд гроф Форгач ради тога је протестовао код српске владе. Међутим још пре тога протеста српски министар унутрашњих послова сменуо је смедеревског окружног начелника, Лазу Станковића, што је био толико необазрив, да уопће дође до тога. У Београду је пак свет и то смењивање тумачио на свој начин. Тако је наједаред по Београду пукао глас, да ће аустроугарска војска те ноћи напасти на Београд. Уз то је те ноћи београдска посада држала ноћну вежбу од Вишњице до Смедерева, те је пред вече алармирана, изашла из вароши и посела околину београдску. Све је то узрујало народ, те је овај поврвео у главне улице. Дигло се и старо и младо, те је тражило оружје. Из хиљада грла чули се узвици: Дајте нам оружје! Нека пробају ако смеју! Тако је једна велика група грађана дошла пред војно министарство и тражила оружје. Наравно, одговорено им је, да се разиђу кућама, јер нема никакве потребе, да устају на оружје. Узрујаност трајала је до пола ноћи, тек тада се свет уверио, да нема ничега и разишао се кућама. — Српска влада одговорила је оним пријатељским великим силама, да је она и поред све врло разумљиве узрујаности јавнога мнења сачувала у свему исправно држање Србије и да Србија верујући у правичност великих сила очекује праведно решење у ствари својих захтева, која им је већ саопћила. — Српска влада издала је проглас и на народ, у коме је растумачила шта је у ствари.

Догађаји у Србији.

У читавој држави, како јављају страни листови, говори се само о наоружању и ратним припремама Ученике средњих школа и свеучилишта вежбају официри. Официри вежбају и чланове гимнастичких друштава у пуцању и мачевању. Женскиње образује друштва, у којима се вежба у руковању оружјем и гимнастиком. Добровољачки кор издао је проглас на народ, којим позива све, који могу понети оружје, да се упишу у добровољце. Упозорују их, да осам милијона Срба чекају на победу своје праведне ствари.

Српски престолонаследник Ђорђе враћа се из Русије. Ну неће путем, којим је отишао, преко Аустроугарске, него иде преко Румуније. До Турн Северина ће железницом, а одавде до Параћина колима. У Београду му спремају сјајан дочек.

Брат краља Петра, кнез Александар Карађорђевић стигао је из Париза у Берлин. Не зна се, зашто је дошао.

Генералу Сави Грујићу по-

слали су официри некадањих руских добровољаца на српском језику поздравни брзојав са парастоса, који је приређен у Казанском Сабору свима палим им друговима за време српско турског рата 1876 год. У том брзојаву стоји: Молимо вас предајте у име стараца бивших ваших руских добровољаца целом српском народу, његовој војсци и свима старим друговима наш дубоки поздрав и срдачне жеље пред новом борбом, која ће донети братинском српском народу потпуну слободу и уједињење. — Генерал Сава Грујић одговорио им је: „Својим старијим ратним друговима, руским добровољцима из 1876. год. срдачно захваљујем на пријатељском поздраву и срдачним жељама за српски народ, који у садањем судбоносном часу сву своју наду полаже на Бога, Русију и своју праведну ствар.“

Руски цар Никола одликовао је српског престолонаследника Ђорђа орденом Александра Невског I. степена. Тај орден је највише руско одличје

Непотврђен глас.

„Мали Журнал“ доноси: У Београд је стигао глас, да је у граду Коњицу у Херцеговини бачена бомбама у ваздух војничка касарна. — Овај глас није потврђен.

Догађаји у Црној Гори.

И у Црној Гори све је расположено за рат и спрема се за њ. Какво је расположење у Црној Гори, цетињски листови пишу, да је најбоље обележио кнез Никола речима: „Аустро-Угарска може остати у Босни и Херцеговини, али само на гробовима Црногораца“. Црногорски министар-председник Томановић рекао је новинарима: Црна Гора је војнички логор. Ради тога не може јој ни политика бити друга до ратна.

Срби у Америци и анексија.

Срби, који живе у Америци у Пансилванији, одржали су у Питсбургу 5. (18.) октобра велику народни збор, на којему су протестовали против анексије Босне и Херцеговине. — На збору било је преко хиљаду душа, говорило је више говорника, који су најжешће осуђивали Аустроугарску. У томе смислу донесена је и резолуција. Са збора послат је брзојавни поздрав председнику Североамеричких Сједињених Држава, Русвелту, а такође и краљу Петру и кнезу Николи Брзојави краљу Петру и кнезу Николи гласе: „Напријед српски краљу (књаже), Срби из Пенсилваније све ће жртвовати на олтар Српства и слободе“ Основали су и одборе, који ће купити добровољце и прилоге за рат, ако би избио.

Разговор са др. Миловановићем.

Француски новинар Вилијер разговарао је у Паризу са српским министром спољних послова др. Миловановићем. Миловановић је рекао, како је на оне гласове, да Србија анексијом Босне и Херцеговине не губи ништа, те нема ни шта да тражи, врло лако доказати шта Србија тиме губи. Босанско херцеговачко питање било је по Србију увек народно питање првог реда. За те је земље Србија водила два рата. Обреновићева је династија оног тренутка била осуђена, кад се дознало, да је краљ Милан престао да брани српске интересе према Аустроугарској. Какве сигурности има Србија за будућност? Хоће парче земљишта које ће је спајати са Црном Гором и морем, и које ће дати да Дрина буде природна граница. Ако Аустроугарска нема рђавих смерова против Србије, за што јој то неда? И кад не да, зар Србија нема права да се због тог узнемирује? Аустроугарска ће најјасније открити своје намере баш тиме, кад покаже, своје држање према захтевима Србије Аустроугарска треба и мора да задовољи Србију, ако се доиста одрекла да продире и да се шири на Балкану. Истичем, кад сам износио своје разлагање, нико ни је имао шта против приметити. рекло се само, Аустро-Угарска неће на то пристати. Но зар може вољи једне једине силе да пође за руком да уништи један међународни уговор, и један слободан народ да баци у очајање? Миловановић је додао, да ће без сумње Русија потпомоћи Србију. Изгледа му да је његов долазак учинио дубок утисак на енглеску владу. — Сам државни секретар Немачке, није могао да им не призна вредност, но изјавио је при свем том, да ће Немачка своје држање удесити према држању Аустро-Угарске. У ствари Србија држи, да Аустро-Угарска не смера, да пошто је своју руку метла на Србе у Босни метне ову и на Србе у Србији

Повереница

срп. народно-црквеном сабору.

Скупштина српске православне црквено школске општине у Срп Елемиру држана 19 октобра о г. донела је једногласно решење, да се прикључи решењу српске православне црквене општине новосадске, изрекавши поверење српском народном црквеном сабору, односно саборској већини, српској народној радикалној странци на корисном раду по народ и цркву.

Њихова нетрпељивост.

Српски лист што излази у Скопљу добио је из Ресна овај извештај:

У десет сахати по турском, стигао је овде принц Себахелдин. У пратњи је био и бимбаша Нијази ефендија Све народности са заставама су изашли ван вароши да га дочекају. Један Бугараш предао је принцу писмо у коме се тражи да у овом крају буде званичан језик бугарски, и сви чиновници Бугари(?!) Чудновато је како су Бугари били дрски да овде, где су у мањини, траже неку врсту изузетног положаја. У осталом и у другим крајевима где је једна народност у апсолутној већини не допушта се таква врста самоуправе, пошто је уставом тачно одређено који је језик званичан, и ко може бити чиновник Али Бугара ништа не буни

Принц Себахелдин је примио Србе у три сахата ноћу и показао се врло љубазан према њима Распитивао се о локалним недаћама нашег света, о бугарским пропагаторима и њиховим зулумима и т. д

Мислим да се нико неће изненадити кад се каже — јер то није више новина — да велики број бугарских чета с оружјем у руци непрестано крстаре по ок лини Ресна, и муче и кињеовај јадан свет, који је толико пута обмањиван њиховим лажним обећањима

Син убио оца.

У селу Брегима ко Иваница живио је сељак Бенко Козјак са своја два сина и осталим укућанима доста рђаво, јер се Бенко често опијао, те је пијан злостављао синове жену и снахе. Више пута би их све истерао из куће па су морали често у суседским кућама тражити заклоништа. То је побудило међу укућанима незадовољство и огорченост према глави породице, Бенку. Прошле среде рано у јутру одвезао се Бенко са својим старијим сином Миком, 28 година старим у виноград, да пооре нешто оранице. Радили су цео дан, а у вече — Бенко уморан од дневног рада оде у колебу и легне да спава. Син Мика, који је већ пре наумио да убије оца, реши се да то и изврши. Били су сами, па кад му је отац заспао зграби секиру и са два ударца зада му две смртоносне ране. Пресекао му је обе жиле на врату, тако да је услед изгубљене многе крви убрзо издахнуо. Син видевши, да је отац мртав, изнесе га пред колебу, а он се лати да почисти сву крв, која је окрвавила кревет и под. — Кад је по други пут изашао из колебе, да опере секиру којом је утукао оца — опазио је да му се отац миче (у смртним мукама бацао се ногама) што га је тако престрашило, да му се отац не би могао дићи те оде у колебу, изнесе мотику и секиру, те га онако мртва удари неколико пута мотиком по грудима, а затим секиром по глави, да му је сву лубању на ситне комадиће размрскао. Кад је од очеве крви замазану колебу, секиру и мотику очистио, опере од крви убијеног оца, метне га на кола, те га одвезе кући у Бреге. У село је стигао око 12 сати ноћи и у сред села Бреги баци очеву лешину на сред пута да би збацио са себе сваку сумњу и одвезе се кући. Лешина је од 12 сати ноћи до 4 сата у јутро лежала на путу, где су пси појели лево ухо и унаказили цело лице тако, да се не може распознати. Тек ујутру сељаци наиђу на лешину на сред пута, па упозоре суседе, који су тада леш дали одвести кући. — Убица је предан у руке правде.

Време.

Према телеграфском извештају од 4 новембра може се очекивати на западу благо, кише врло мало.

Брзојави „Застави“

Стигли 22. октобра.

Пашић у Петрограду.

Петроград Пашић ће остати овде све док преговори између Русије и Аустро Угарске не узму одређен облик.

Потерница.

Загреб. Јосиф Радивојевић скитница крстари у официрском оделу под именом Попов и из варава новац. За њим је издата потерница.

Одговорни уредник
Константин Брадваровић

Трговина.

Будимпешта, 1. новембра 1908. год.

(Брзојавни извештај.)

Готова роба.

Раж прве каквоће 18 к. 70 п. до 18 к. 85 п.
Раж средње каквоће 18 к. 35 п. до 18 к 60 п
Јечам за храну 15 к 40 п. до 15 к. 90 пот.
Јечам за кување пива 16 к. 40 п. до 16 к. 60 п.
Зоб прве каквоће 15 к. 80 п. до 16 к. 30 п.
Зоб средње каквоће 16 к. 60 п. до 16 к. 79 п.
Кукуруз домаћи 16 к. 80 п. до 16 к.95 п.
Жито за октобар 22 к. 70 п. до 22 к. 72 п.
Раж за октобар 1908. 23 к. 28 п. до 23 к. 30 п
Кукуруз за август 1908. 19 к. 42 п до 19 к. 44 п

Све од 100 кила.

Један КОЛАРСКИ ПОМОЋНИК
тражи место. Ступити може одмах.
Максим Козлиновић
1438 1 1 из Даља (Славонија).

○ СРПСКА РАДИОНИЦА ЈОРГАНА ○
Зорке Милићеве
у Новом Саду, житна пијаца бр. 3. прима и израђује сваковрсне
ЈОРГАНЕ.
Писмене поруџбине са стране разашиље поштом уз поузеће о свом трошку. — Јамчи за најбољу израду као и најумеренију цену. Препоручује се поштованим Српкињама као и г. г. Србима трговцима. 792 25—30

У МЕЛЕНЦИМА
на најлепшем месту продаје се једна лепа
КУЋА
хде је сад дућан и бирт.
Ближа извешћа даје
Шиф Ђула,
1397 3-3 у Темерину.

ПОТРЕБУЈЕМ
2 КРОЈАЧКА ПОМОЋНИКА,
који су вични мешовитој радњи.
Ступање одма.
Маријан Богарошки,
1382 4—8 у Арач-Врањеву.

КРОМПИРА
нова роба, нуди вагонима рана најјефтиније.
Александар Мудрок.
928 39— Митровица. (Срем.)

НА ПРОДАЈУ
ЈЕДНА ВЕЛИКА ДЕРЕГЉА
у врло добром стању са целим прибором. — Упитати код
Гавре Грахорца,
1430 2—3 Срем. Карловци.

НА ПРОДАЈУ ЈЕ
под умереном ценом сав
касапски алат
који је врло мало употребљен Такође и Eiskasten. Упитати код
Марка Илијина
1418 3—3 у Гор. Ковиљу.

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.